KAPITOLA PRVNÍ

–Dash–

21. prosince

Představte si to:
Jste ve svém oblíbeném antikvariátu a prohlížíte regály. Dostanete se do oddělení, kde mají knihy vašeho oblíbeného autora, a tam, nenápadně vklíněný mezi dobře známé hřbety knížek, se na polici schovává červený poznámkový zápisník.

Co uděláte?

Myslím, že je to celkem snadná volba:

Vytáhnete ten červený zápisník a otevřete ho.

A pak uděláte, cokoli po vás bude chtít.

V New Yorku se všechno chystalo na Vánoce, což je ta nejhnusnější část roku. Všude davy lidí, šourajících se jako dobytek na porážku, nekonečné návštěvy všemožných příbuzných, předstírané veselí, únavné pokusy o upřímnou radost – moje vrozená averze k mezilidskému kontaktu se v takových chvílích přirozeně jen posilovala. Kamkoli jsem se vrtnul, vždycky jsem měl pocit, že jdu proti proudu. Nechtěl jsem přispět

na „spásu“, a už vůbec ne nějaké „armádě“. Bylo mi úplně jedno, jestli tyhle Vánoce budou bílé. Byl jsem děkabrista, bolševik, kariérní kriminálník, filatelista postižený nevysvětlitelnými muky – cokoli nikdo jiný nebyl, tím jsem toužil být. Co nejnenápadněji jsem se proplétal davy chorobně utrácenichtivých, kterým chyběly už jen sliny v koutku, aby se staly dokonalou ilustrací Pavlovova podmíněného reflexu, skupinkami studentů na prázdninách a hloučky turistů, kteří se přes půl světa přiletěli podívat na rozsvěcení nějakého stromu, aniž by si uvědomili, jak příšerně pohanský je to zvyk.

Jedinou světlou stránkou tohohle období bylo to, že škola byla zavřená (pravděpodobně proto, aby se všichni mohli unakupovat k smrti, anebo zjistit, že příbuzenstvem – stejně jako arzenikem – se člověk nejlépe otráví po malých dávkách). Letos se mi podařilo stát se na Vánoce dobrovolným sirotkem, protože jsem mámě řekl, že budu na svátky s tátou, a tátovi, že budu na svátky u mámy, takže si oba koupili nestornovatelné zájezdy a v doprovodu svých post-rozvodových lásek vyrazili ke všem čertům. Mí rodiče spolu osm let nepromluvili ani slovo, což mi dávalo svobodu pracovat s realitou, kdykoli jsem s jedním z nich mluvil o tom druhém, a ve výsledku mám i spoustu času pro sebe.

Když byli pryč, dle libosti jsem se přesouval z jednoho bytu do druhého, ale většinu času jsem trávil ve Strandu, té baště vzrušujícího poznání, co není ani tak antikvariátem jako spíš výsledkem srážky stovky různých knihkupectví, po které se trosky rozletěly na osmnáct mil polic. Zaměstnanci tam neslyšně a nepřítomně proplouvají kolem vás, všichni vyzáblí, v džínách a dlouhých košilích jako starší sourozenci, kteří nikdy nebudou mít potřebu se s vámi bavit, zajímat se o vás nebo jen připustit, že jsou si vědomi vaší existence,

dokud u toho budou jejich kamarádi... což je vlastně pořád. Některé antikvariáty se snaží vypadat jako komunitní centra, jako by se tam čas od času pořádaly lekce pečení, jen abyste si při té příležitosti koupili nějakého Prousta. Ale Strand vás nechává úplně na pokoji, lapené mezi znesvářenými silami pořádku a idiosynkrasie, z nichž idiosynkrasie vždycky vítězí. Jinými slovy, byl to hřbitov podle mého gusta.

Obvykle jsem do Strandu chodil s tím, že tam nic konkrétního nehledám. Někdy jsem se rozhodl, že dané odpoledne proběhne ve znamení určitého písmene, a pak jsem prošmejdil všechna oddělení a procházel v regálech knížky od autorů, jejichž příjmení začínalo tímhle písmenem. Jindy jsem se zaměřil na určité oddělení nebo zkoumal nové přírůstky vystavené v koších, které si o abecedním pořádku mohly nechat jen zdát. Anebo jsem se díval jen na knížky se zeleným přebalem, protože mi došlo, že už ani nepamatuju, kdy jsem naposledy četl svazek téhle barvy.

Mohl jsem být s kamarády, ale většina z nich trávila svůj čas v kruhu rodinném anebo se svými Wii. (Wiii? Wiiemi? Má tohle slovo vůbec množné číslo?) Raději jsem se stýkal s mrtvými, umírajícími a zoufalými knihami – říká se jim *použité*, ale to slovo se užívá v tak ošklivém významu, že bychom ho v souvislosti s lidmi vyslovili jen jako hrubou urážku. („Podívejte na Clarissu... to je taková *použitá* holka.“)

Mluvil jsem příšerně knižně, dokonce natolik, že jsem měl sto chutí to o sobě otevřeně říkat, ačkoli jsem věděl, že je to společensky nepřijatelné. Ze všeho nejraději jsem měl samotné slovo *knižní*, které, jak jsem vypozoroval, ostatní lidé užívali asi tak často jako *nimrod, useň* nebo *obstarožní*.

Toho konkrétního dne jsem se rozhodl podívat se po několika svých oblíbených autorech, jestli se v rámci prodeje

čísi pozůstalosti mezi *použitými* neobjevily nějaké perly. Přejížděl jsem očima po hřbetech jednoho mého favorita (raději nebudu jmenovat pro případ, že bych se do budoucna rozhodl mu svou přízeň odepřít), když mi do oka padlo cosi červeného. Byl to zápisník vázaný v rudé kůži – takový, jaké používali mí známí, kteří ještě cítili potřebu poznamenávat si něco v neelektronické podobě. Nevěřili byste, jak moc o člověku vypovídá volba prostředku pro zapisování. Já sám jako člověk zcela bez nadání pro ilustraci, zato obdařený téměř mikroskopickým škrabopisem, jsem užíval výhradně hustě linkovaný papír – řídce linkovaný mi připadal stejně nepraktický jako staré byty s vysokými stropy. Věděl jsem však, že většina lidí se přiklání k nelinkovaným listům, a měl jsem jen jediného kamaráda, Thibauda, který patřil mezi vyznavače papíru čtverečkovaného. A i ten se toho časem zbavil, protože mu výchovný poradce zabavil všechny jeho deníky, aby dokázal, že plánoval zabít našeho dějepisáře. (To je pravdivý příběh.)

Na hřbetu tohohle konkrétního poznámkového bloku nebylo vůbec nic – musel jsem ho vytáhnout z police a podívat se na titulní stranu, na které byl průhlednou izolepou přilepený kus papíru se slovy: „Troufneš si?“ Otevřel jsem desky a podíval se na první stránku.

Nechávám ti tu pár vodítek.
Chceš-li je znát, otoč list.
A jestli ne, vrať, prosím, knížku zpátky na polici.

Byl to dívčí rukopis. Tohle opravdu poznáte. To ležaté písmo plné obloučků.

Ať tak či tak, nedokázal jsem odolat pokušení otočit list.

Tak jdeme na to.

1. Začněme s francouzským pianismem.
Vlastně nevím, co to je,
ale tipuju,
že po něm hned tak nikdo nesáhne.
Charles Timbrell je tvůj člověk.
88/7/2
88/4/8

Neotáčej stránku,
dokud nevyplníš volná místa.
(Ale nic sem nepiš, prosím.)

Přiznám se, že jsem nikdy neslyšel o francouzském pianismu, ačkoli kdyby se mě cizí člověk na ulici (s buřinkou na hlavě, to se ví) zeptal, jestli si myslím, že Francouzi jsou od přírody pianisté, bez váhání bych mu dal kladnou odpověď.

Protože jsem se v cestičkách mezi regály ve Strandu vyznal lépe než doma u rodičů (rozumějte v obou domovech u obou rodičů), přesně jsem věděl, kam zamířit – do oddělení hudebnin. Dokonce se mi zdálo až nefér, že mi řekla jméno autora. Myslela si snad, že jsem nedovtipný, slaboduchý prosťáček? Chtěl jsem nějaké zásluhy, klidně ještě dřív, než si je zasloužím.

Knihu jsem našel úplně snadno – tedy snadno z pohledu člověka, kterému čtrnáct minut nebude nikde scházet – a vypadala přesně tak, jak jsem si ji představoval, tedy jako kniha, která na polici bez povšimnutí vydrží mnoho let. Vydavatel se ani neobtěžoval dát na obálku nějaký obrázek, stálo tam

jenom *Francouzský pianismus v historické perspektivě, Charles Timbrell*, a o něco níž (menším písmem) *Předmluva: Gaby Casadesusová*.

Usoudil jsem, že čísla v tom poznámkovém bloku budou data – rok 1988 musel být pro francouzský pianismus opravdu přelomovým rokem – ale v knize jsem nenašel žádnou zmínku o roce 1988... ani 1888... ani 1788... a když na to přijde, ani o osmaosmdesátém roce žádného jiného století. Chvíli jsem tápal, než mi došlo, že moje neznámá zřejmě použila prastarou knižní šifru stránka/řádka/slovo. Nalistoval jsem stranu 88 a podíval se na druhé slovo na sedmém řádku a pak osmé slovo na čtvrtém řádku.

Chceš si

Chci si co? Musel jsem na to přijít. Vyplnil jsem obě vynechaná místa (jen v duchu, pochopitelně; nedovolil jsem si neuposlechnout požadavku, aby místa v poznámkovém bloku zůstala panensky čistá) a otočil list.

Tak jo. Žádné podvádění.
Co tě na obalu té knížky zarazilo
(kromě toho, že na něm není žádná grafika)?

Zamysli se nad tím a pak otoč list.

Tak tohle bylo snadné. Úplně mě zatahalo za oči, že v titulu knihy stálo „v historické perspektivě“, když správná vazba měla znít „z historické perspektivy“. Stačilo si přece uvědomit, že pojem *perspektiva* můžeme nahradit *úhlem pohledu*, a spojení „v historickém úhlu pohledu“ by bylo naprosto nesmyslné.

Obrátil jsem list.